

Četrt leti...
Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . 5 . — k.
za četrt leta 2 . — 50 .
Prodajstvo in opravništvo
na stolnem trgu (Dom-
platz) hiš. št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:
Za navadno dvestops-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskne 1krat.
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pismente se plač-
ujejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačat
kolek (štampilj) za 30 k.
Kokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 32.

V Mariboru 16. marca 1869.

Tečaj II.

Neposredne volitve državnih poslancev.

I.

V Ljubljani 12. marca 1869. —

V drugem običnem zboru „Slovenije“ 20. januarja t. j. je dr. Costa razlagal hude posledice, ki bi imele neposredne volitve državnih poslancev za nas Slovence, in sploh za vse dežele, ki se želijo avtonomijo svoje ožje domovine, t. j. svoje kronovine ohraniti. Če človek le pomisli, kdo so tisti možje, ki so prvi začeli direktne volitve državnih poslancev na dan tlačiti, razumljivo mu bode, da nam take volitve nikakor ne morejo koristne biti. Čestitim bralcem „Slov. Nar.“ je znano, da je v ljubljanskem deželnem zboru c. kr. finančni pravdosrednik pl. dr. Kaltenecker predložil, naj se vpe-ljajo neposredne volitve. Narodna večina deželnega zbora je precej spoznala kakšne posledice bi direktne volitve državnih poslancev za našo deželo imele, ter je tudi kar naravnost Kalteneckerjev predlog zavrgla. Ne upam si trditi, da bi bil dr. Kaltenecker ta predlog stavil iz ljubezni do slovenskega naroda, da si tudi ni v deželnem zboru proti slovenski narodnosti in njenim braniteljem divjal in razgrajal kakor nekateri drugi; ali iz tega se še nikakor ne da soditi, da bi on za Slovence drugo čutje imel, nego njegov dobri prijatelj K. Dežman. Dr. Kaltenecker si je s svojim vpludnim, mirnim vedenjem pridobil spoštovanje, katero se možem take vrste povsod skazuje, zaupanja slovenskega naroda si pa še ni pridobil, pa si ga bo tudi težko kedaj, ker le predobro je znano, da je dr. Kaltenecker poglavitna podpora nemško-konstitucionalnemu društvu; kako presrečno pa to društvu Slovence ljubi in koliko se trudi, jih kar najnaglej materi Tertoniji v naročje posaditi, tega je cela naša dežela tako do dobrega prepričana, kakor vrele ljubezni Magjarov do njihovih potlačenih bratov Hrvatov itd. — Ker dr. Kaltenecker — ju predlog za neposredne volitve ni obveljal v deželnem zboru, piskal mu je drugega zavetja — v konstitucionalnem društvu; tam se ve da je našel tako plodovito zemljo, da so se srca vseh društvenih privržencev zanj vnela, napravila se v imenu konstitucionalnega društva prošnja na državni zbor za vpeljavo neposrednih volitev državnih poslancev. Res je to velika predznost, da društvo, sestavljeno iz takih elementov, peticionira za vpeljavo direktnih volitev, katerih naša slovenska dežela nikdar zahtevala ni, dobro vede, da bi jej bile le na kvar in pogubo. Naj tudi jaz razložim svoje mnenje o tej stvari, ki zdaj toliko hruma dela po nemških časopisih.

Prvo vprašanje je: kaj bi bilo potem z deželnimi zbori in koliko upljiva bi imeli potem deželni poslanci še na vzajemne državne zadeve in na obravnave v državnem zboru? — Deželni zbori bi na vzajemne državne zadeve čisto nobenega vpljiva več ne imeli, ker za posvetovanje o vzajemno-državnih rečeh bi bili posebni neposredno voljeni državni poslanci, kateri bi v deželnih zbora ne imeli nič opraviti, ki bi se torej ne vdeleževali obravnave deželnih zborov, njim bi tedaj tudi ne moglo biti dosti mar za deželne zborne, pa tudi ne za to, da zadobe sklepi deželnih zborov vladno potrjenje, ker bi neposredno voljeni državni poslanci ne pomagali tudi sami deželni postavi delati; oni bi považevali sami sebe za bolj imenitne, nego deželne

poslance; oni bi se gotovo ne stavili dosti v bran ali pa nič, ko bi vlada nasvetovala, naj se odvzamejo deželni zboru nekatere postavadajske pravice, ter da se te uvrste pravicam državnega zbora. Saj se je že v našem zadnjem deželnem zboru med narodno in nemškutarško stranko večkrat zaraad tega hud prepir vnel, ali je deželni zbor opravičen katero stvar sam obravnati in o njej določevati ali ne; naime se je to godilo pri razpravah o prenatrdbi deželnega volilnega reda in pri posvetovanji postave šolskega nadzorovanja. Vsi oni poslanci, kateri so pri omenjenih razpravah trdili, da ti predmeti ne spadajo v področje deželnega zbora, so glavovali tudi za dr. Kalteneckerjev predlog, za neposredne volitve državnih poslancev; to se ve da je dr. Kaltenecker sam tudi ravno tako glasoval. To pa kaže dosti očitno, da je vlada sama (se ve da na tihem) sprožila vprašanje neposrednih volitev državnih poslancev, ker je ces. kr. uradnik dr. Kaltenecker ta predlog stavil. — Ti možje že zdaj, ko še v deželnem zboru sede, skušajo pravice deželnega zbora kratiti, pravice državnega zbora pa razširjati. Kaj bodo pa počeli, ko bi po neposrednih volitvah v državni zbor prišli? — Skušali bi gotovo v državni zbor priti in tudi bi vsaj nekateri izmed njih — po različnih nam dobro znanih potih, po neposrednih volitvah državni poslanci postali. To se ve da bi oni ne bili pravi zastopniki slovenskega naroda, kakor se ne da trditi, da so slovaški magjaroni zastopniki slovaškega naroda v magjarskem državnem zboru v Pešti. Ali za to našim dualistom nič ni mar, kakor sedanji večini državnega zbora ni ravno preveč mar za to, ali je večina narodov v ravnanjem državnega zbora na Dunaji zadovoljna ali ne, da le oficijalni in oficiozni časniki po svetu trobijo in lažejo, kako je naša sedanja dualistična ustava avstrijskim narodom od dne do dne bolj všeč, pa je dobro, — za to se pa še ne zmenijo ne, koliko redaktorjev je bilo že zaraad te dualistične ustave obsojenih, in da samih českih vrednikov se sedaj 15 za to pokori, ker jim domoljubje in značnost ni pripuščala, novi eri slavo prepevati.

Ozír na zadnje čase slov. politike.

(Dalje.)

Res je, da oportunci zmote svoje več tajiti ne morejo; res je, da je na pr. poslanec dr. Bleiweis v ljubljanskem deželnem zboru po dualizmu prav dobro mahal, očitaje mu, da ni okrepčal Avstrije, ker je le z Magjari „ausgleich“ delal, nam Slovenem in Slovanom sploh pa naložil še več bremen, naklonil se hujo nevarnost narodnosti naši, da je isti poslanec imenoval §. 19 puhlo frazo brez veljave, dokler se Slovencev na vsako stran opravičena želja po političnem zedinjenji ne uresniči; res je, da je tudi poslanec Svetec v reichsrathu tožil, da je sedanja vlada le v teoriji liberalna, v djánji pa nelibralna, zlasti kar se Slovanov tiče, da nemško časnikarstvo Čeha, ki sedanjega nenaravnega stanja odobriti ne morejo, silno grdo napada, pa mu se nič ne stori, a českemu časopisju da se zdaj, ko se pravi, da so se naše razmere zboljšale, kazni prisojajo, o kakoršnih se za Bachove in Schmerlin-

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

III. Vinski običaji.

(Dalje.)

Poleg ljubezni se gotovo ni nobena stvar toliko opevala in toliko čestila nego vino. Že oče Homer imenuje vino pijačo — ki skrbi odganja. Njegovi junaki so vino bogovom na čast žrtvovali, pa tudi sami radi pili. Horacij ga je gotovo tudi rad požiral, kajti drugače ne bi bil tolikokrat falernovca v svojih odah imenoval. Naš narod ima nerazumno mnogo napitnih in drugih pesmi, ki vino časte. Naše vinske narodne pesmi niso nikoli prostopašne, razposajne, razuzdane, ampak ravno nasprotno so zmerom nadihnene neke pobožne zahvalnosti, za dar božji, kakor se vino v narodnih pesmih sploh imenuje. Prav navaden refrén je: „Nikdar ne pozabimo — da Bog nam ga da.“ Med vini, ki se v naših narodnih pesmih časte, se navajajo posebno: rebulja, vipavščina in beržanka. Naš vinšćak ima poln koš lepih rekov, s katerimi svoje vino hvali. Z ničem se mu ne boš tako zameril, nego s tem, če njegovemu vinu ugovarjaš. Njegovo vino je zmerom sladko, in zato tudi teče prav gladko. Le pij ga — prigovarjal ti bo — ne boš se nad njim zadalil ne, saj nima kosti. Če boš pil vince rdeče, boš imel ličve cveteče. Bolj boš pil, bolj boš živ. Kot superlativ pa pravi, moje vino bi celo angeljci pili, če bi usta imeli. Njegov pregovor je: kdor ne pije vina, živi kakor živalina. Moje vino je bolj nego bog — je enkrat en vinšćak djal, ter v dokaz tega pristavil: če moje vino komu pamet vzame, mu je opet povrne, komu jo je pa enkrat bog vzel, temu je ne da več nazaj. Svet hvali stare ceste, stare prijatelje, staro vero, in star denar, naš vinšćak pa poleg tega še hvali stare krčme, staro mero in pa staro vino. Voda, pravi, ni dobra ne če na njivi stoji, ne če v črevelj pride, naj manj pa če se v očeh kot solza prikaže. Vino se rabi pri vsaki sv. maši, pa tudi

ni krsta, ni poroke, ni sedmine, ni fureža, ni veselega društva brez vina. Vino je moška, je junaška pijača, voda je pa za žabe in pa — za babe. Iz vina se naredi rdeča kri, iz vode pa — pri teh besedah se vinšćak šaljivo namuzne, in čez nekoliko trenutkov dodane: nečem reči kaj! Vino jezike razvezuje, razvozlan jezik srce razkriva, razkrito srce pa golo resnico kaže, in če je v vinu resnica, potem mora logično biti v vodi laž. Dokler so naši ljudje vino pili, so bili veseli, odkar so se pa v pivo in celo v žganje spustili, izgubili so veselje, pa tudi marsiktero čednost.

Na Štajerskem se najbolj čišla vino cekinaste barve, kranjski Goránjec pa štima le tistega, ki je visoke barve, najljubša mu je pa črnina. V Zagrebu sem imel večkrat priložnost kranjske vinske kupce opazovati. Njim je vsako vino po všeči, če je le sladko in pa visoke barve. Vinska kupčija v Zagrebu je skoz v židovskih rekah, in če žid nicoj nima črnine, drugo jutro je gotovo ima če kupec za njo praša, kajti noč je vino pobarvala, „pak onda daj, plati Kranjčič!“ Naš vinšćak je celo zadovoljen, če le ima kruha pa vina za svoje življenje in res se po vinskih krajih nahajajo poedinici, ki po pol leta skoraj nič drugega ne povžijejo nego kruh pa vino, in pri takem življenji so čili in zdravi.

Vsa naša vina niso vina prve vrste; gotovo je, da je veliko tudi čvičev med njimi. Morebiti bo nemški učni jezik na mariborski vinogradski šoli grenec iz slovenskih pregнал! Na Štajerskem pitajo s čvičkarjo posebno tista vina, ki okolo Laškega trga rastejo. O tem vinci bi se moglo po pravici reči, da morajo tistega trije možje držati, ki se ga podstopi piti. Potem pa, ko ga je prvo kupo skoz požiralo potisnil — druge se gotovo ne bo več doteknil — se mu bojda vsi lasje po konci vzdignejo, tripalnice se mu krčevito skupaj stisnejo, lice se v strašne gube vbera, z glavo nehoti stresa, ko da ga je električna iskra zadela, s zobmi zaškrtno in trikrat poskoči, pod nogti mu mrgolinci mezgole, in v peti mu čudno zvoniti. Pravijo, da laško vino pivcu trebuh pregrize, če se potem, ko ga je pil vleže, in zmerom na isti strani leži. Če pa kdo polno čuturo pod glavo dene, in na čuturi zaspi, ta znori. Če se psu samo tri kapljice na rep vlijejo, beži ko

Tolažilo se je pa s tem: „Ultra posse nemo tenetur“, kar ni mogoče, tega se tirjati ne more, češ, to je naravno; in jaz mislim, da je res naravno.

Ako jaz tirjate g. poslanca prav razumem, imele so svoje središče posebno v želji višega učilišča.

Kar se drugih šolskih zadev dostaja, znano je pač, da je velik del postavodajanja o ljudskem in srednjem šolstvu prepuščen deželam, in pač se more skrb za oskrbovanje in potrošenje denarjev, vsaj v prvi vrsti od njih, in le v drugi vrsti dopolnovanje od države pričakovati.

Kar se torej viših šol tiče, pripoznam, da bi z največjim veseljem vsaki deželi eno višje učilišče napravil, to se ve da, ako bi jej zares koristilo.

A najprej moram opomniti, da višje učilišče v vseh razmerah trnja za podlogo neko stopinjo razvitka dotičnega naroda. Višje učilišče postavljati, dokler ni do neke stopinje razvite literature, to se pravi višje učilišče postaviti, ki nima nič ali malo sposobnih učiteljev in le malo učencev, in katero je bolj po imenu, kakor po bitji na svetu; to se prav za prav pravi, hišo zidati pri strehi začesni.

Vlada ima odločen namen, tudi na tem polji vse, kar je mogoče, žrtvovati in le žrtve drž. zboru predložiti; a dvombe ni, da ne more vlada drugega pota nastopiti, kakor da z ljudsko šolo začne, potem k srednji šoli višje stopi, in kader je socialna podloga neke kulture ustvarjena, nahaja se potem v stanu, vseučilišče ustanoviti.

Ako pak je zbornica družih misli, vlada se ne bo ustavljala, ako jej poda zbornica potrebnih pripomočkov.

Opomnil sem že, da je, kar se Italije tiče, vlada sicer prepričana, da so pri italijanskem narodu kulturni pogoji; ali s samimi predavanji v italijanskem jeziku na kaki neitalijanski univerzi je prav malo storjeno.

Vlada je že večkrat poskušala, poskušnje so pa spodletela.

Sicer pa s tem ne pravim, da se te poskušnje ne bodo ponovile. S pravniško akademijo tudi ni tako pomagano, kakor je želeli. Vlada se mora odločiti in v principu izgovoriti se proti pravniškim akademijam.

Pravniška akademija, ki nima tudi filozofične fakultete na strani, je zavod brez podloge. Deželi ni ustreženo, ako nima ob enem tudi dela višjega učilišča, ki podaje za učiteljske kandidate pomočke do izobrazbe. Filozofična fakulteta je pa zopet v širšem raztezanju — in širje raztezanje mora imeti, ako hoče služiti svojemu bitju, če hoče svojega imena vredna biti — skoro zapravljen stvar, če se ob enem ne naslanja medicinska fakulteta na njo. Tako se vrtimo v okrogu, da moramo reči: ali izdajemo denar zastoj, ali pa moramo ustanoviti univerzo. In tu prihajam do točke, ki je bitstveno, kar imam odgovoriti na pozivljanja, ki so se na-me obručala. Skupno torej morem reči, da mi bodo gospodje priznali, da so težavnosti, ki se imajo premagati, posebno velike in upam, da ste prepričani, da vladi vsaj dobre volje ne manjka, da bi premagala te težavnosti.

Tako je minister Hasner govoril. Zbornico je menda prepričal, — pa tudi nas je prepričal, samo da o nečem družem, nego je v namenu govorora. O tem prihodnjič.

Dopisi.

Iz Prage 10. marca [Izv. dop.] Tudi zadnje govorjenje in pisanje o spravi s Čehi je, kakor vselej, naglo potihnilo; le sem ter tje se še oglavilo

po poroki zakonska tudi tako za roki drže trikrat zabrneta, roki nad glavo spustita, in s prsti pokneta. V prejšnjih letih se je to po svršenem poročanju celo pred oltarjem godilo, zdaj pa ker je pred oltarjem zabrnjeno, zgodi se v prvi bližnji krčmi. Pri tem se tudi nekaj reče, Majar mi je povedal kaj, pa sem pozabil. Majar misli, da je to še ostanek poganskega poročanja. Pobratenca si večkrat najmeta iz društva dve prič, ki sklopljeno bratovščino s tem potrdite, da med seboj in s pobratenci pinknete, in vsak svojo kupico zvrneta.

Vsi vinski bratje stojé med seboj v veliki bratovščini. Ta bratovščina sicer nima svojega izvoljenega predsednika, svojega odbora, in obletnih shodov, pa vendar obstoji, in vinska bratovščina je morebiti največe društvo na tem svetu. Vinskih bratov je povsod dosti. Tudi ženske se med seboj pri vinu sestričijo. Žal mi je, ka moram reči, da jaz nisem nikdar prilike imel, ženske se sestričiti videti, zato tudi ne vem, ali se sestričenje ravno tako obavlja, kakor bratenje, ali so pri tem kakšni posebni običaji v navadi. Morebiti bi to kdo drugi povedati znal. Vinski brat pravi: pečen kruh, grozdjeva juha, pa še nekaj, to dušo priveže. Za-nj ta svet ni dolina solz, ampak gorica vinskih kapljic. Vinski brat, samo da ima ljubi vinček, pa ljubi tobaček, pa je zadovoljen, višjega poželenja nima. Kader pride skrajna ura, ga le to skrbi, kdo bo po njegovi smrti vino čestil. V narodni pesmi tako-le zdihne:

Oj vince, vince i vince erljeno!
Kdo bo vince tebe pil,
Kad ja budem v grobu gnjil
Oj vince, vince i vince erljeno!

Kader vmrje si želi pod pinnim kapom pokopanemu biti. Na grobu mu pa morajo vinski bratje tisto narodno zapeti, ki pravi:

O ja! on je bil vinski brat,
O ja! pil ga je rad itd.

(Dalje prih.)

si kdo, ki bi reč rad na dnevnem redu obdržal, in če ni drugače, si eno izmislil; tako na primer govore nekteri o pogovorih, ktere je imel dr. Sladkovsky na Dunaji v merodajnih političnih krogih zaradi sprave, in telegraf na Dunaji in tukaj ima vsak dan kaj novega naznanjati o tem ali onem rezultatu itd. Tu imajo namreč „Presse“, „Debatte“ in drugi časniki neke dopisune, ki si posebno dopadajo v nosrarnih lažeh in obrekovanji; in tukajšnji listi imajo zopet enake na Dunaji. Ti korespondente vse bolj vedo, kaj se v našem taboru godi nego mi; in od tod prihaja, da se reči, ki bi imeli že davno vedeti, izvemo še le iz dunajskih listov. Lahko si mislite koliko je na tacih dopisih resničnega. — Ko bi tiča po petju ne poznali, bi se nam čudno zdelo, kako je to, da se ravno oni listi, ki so preteklo leto naj bolj na nas kričali, odrekovali nam vsako važnost, ki so naravnost trdili, da za Čehi ni treba nikakoršne sprave, temveč le policije, in še enkrat policije, pa še nekoliko vojakov, da se ravno oni listi pravim, naj več pečajo s česko spravo, in največ vedo, kako je ta ali oni govoril, kako je ta ali ona stranka pripravljena za to in ono. Skušnja nas je učila spoznati naše ljudi. —

Kakor pri vas, tako vidijo trdi naši nasprotniki v vsakem giblju krajšanje svojih pravic, hodijo pometati pred naše prage, pred svojim pa puste smeti v svetem miru. Ako se kaj zgodi od naše narodne stranke, so že oni tu, in nam predmetavajo krivičnost, sebičnost in kaj vem še kaj drugega enacega. Tako so vjeli zadnji čas zopet priložnost, poseči malo na našo stran. Mestno svetovilstvo je namreč sklenilo vplati v Pragi novo številjenje, ki bi imelo nalogo pražke prebivalce na tanko sešteti, zraven pa tudi določiti, koliko prebivalcev je te ali one narodnosti, te ali one vere in sploh vse reči, ktere slišijo k številjenju. To se pri tacih priložnostih vselej in skoraj povsod godi. Našim nasprotnikom pa to ni nikakor po volji; pa zakaj ne? Sami so pripoznali, da za to ne, ker hoče narodno mesto svetovilstvo s tem jasno in konečno dokazati, da je Praga česko, ne pa kakor oni hočijo nemško mesto. Boje se, da bi se na zbal kakošni Nемец, in bi se podpisal za Čeha, „že zaradi ljubega miru“, kakor pravijo. Slabo zadosti in sramotno za celo stranko, če nimajo toliko zaupanja do svojih ljudi. Tako lahko jim potem seveda ne pojde, tebi nič meni nič „Prago,“ vkljub vsem fanatičnim Čehom in panslavistom (kakor sem čital zadnjič v nekem nemškem listu) za nemško mesto proklamirati, kakor so delali do zdaj. Pokazalo se bo, da je kakor mora biti — Praga res naše mesto.

„Novi Pozor“ prinaša 13. t. m. sledeče

odprto pismo

g. dru. Tomanu, državnemu poslancu *)

Blagorodni gospod!

Ko ste bili pred dvema letoma izvoljeni v Kranjski deželni zbor, prevzeli ste z volitvijo težavno pa častno dolžnost, pozabivši vseh osebnih interesov delati za srečo naše raztrgane domovine in boriti se za pravice našega že tisoč let pod tujčevto peto trpečega slovenskega naroda.

Ta sveta čast pak vam je naložila tudi veliko odgovornost, ktere niste dolžni samo svojim volilec, a vsemu slovenskemu narodu in torej tudi nam, njegovim zvestim sinovom.

Mislimo torej, da ne morete imeti nič zoper to, ako mi, katerih očetje so vas, blagorodni gospod, že trikrat z ogromno večino volili v deželni zbor; mi, katerih domovina je vam o najvažnejših trenutkih izročala najvažniša svoja opravila; mi, katerim samim bode enkrat velika naloga, na vašem mestu delati za slavo in svobodo našega nesrečnega naroda; ako mi odkritosrčno povemo svojo misel o vašem in vaših slovenskih tovarišev javnem delovanji preteklih dveh let.

Naša sodba bode kratka, pa odkrita.

V srce nas je bolelo, ko smo videli, da ste se izneverili zastavi federalizma, ktereга ste vi blagorodni gospod, tolikrat kot edino mogočo rešitev naših razmer imenovali, da ste iz boječnosti pred vlado, iz strahopetnosti šli v „nepostavni državni zbor“ (da rabimo vaše in vaših tovarišev lastne besede); da ste ondi delali ne proti vladi, a za vlado, ne proti dualizmu, a za dualizem — „nesrečo“ Slovenije!

Kar se je godilo od 5. junija 1867 v državnem zboru, bil je samo nasledek vaše nedosledne politike. Zatorej vam ne bomo pravili, kako ste delali greh za grehom od tega, za vsacega slovenskega domoljuba sramotnega dneva. Ne bomo vam pripovedovali, kako ste žalili naša svobodomiselna načela s svojim glasovanjem o konkordatu, o verstih postavah, ob odgovornosti ministrov, ob izjemnem stanu na Českem, o smrtni kazni o povišanji krva vega davka in o drugih jako važnih vprašanjih. Dosti bodi, ako rečemo, da ste s svojo oportunsko, nedosledno politiko izgubili spoštovanje naših prijateljev in nasprotnikov. Slovenski narod pak, ki vam je izročil najsvetejše svoje pravice v brambo in varstvo, bode zahteval od vas odgovora za vaše delovanje. In tudi mi, njegovi sinovi, ki smo molčali do zdaj, ne moremo dalje molčati. Vprašamo vas, kaj ste zaslužili s svojo neslovansko politiko? Kaj ste prejeli za to, da ste nesrečni mali narod slovenski odcepili od vsega pravega slovanstva? Kaj je bilo plačilo vašega vladnega službovanja?

Nekaj pedi železnice! — In morda še kaj drugega? — Da! Za plačilo ste prejeli vlado, ki pravi da naj si sami zidamo narodne šole, če jih hočemo imeti, da naj sami skrbimo za njene uradnike, ki bodo imeli voljo v našem jeziku govoriti z nami; vlado, ki pravi, da nikdar ne spolni prve točke slovenskega programa, da nikdar ne zjedinj razkosane naše domovine v eno administrativno celoto; vlado, ki neusmiljeno zatira bratovski nam narod, ker noče svoje nesreče iskati v decemberski ustavi, katero

*) V pondeljek se je to pismo tudi nam poslalo, ko je bilo že stavljenno iz „Pozora.“ Vredn.

ste Vi, blagorodni gospod, v seji kranjskega dež. zbora 27. avgusta 1868 imenovali — „novo srečo“. Zares, plačilo je vredno popolnoma Vaše zveste službe! To plačilo pak sili tudi nas, da kot Slovenci, kot Slovanje in kot svobodomiselnih ljudje izrekamo Vam, blagorodni gospod in Vašim slovenskim tovarišem v drž. zboru svoje nezaupanje.

Vemo sicer, da Vi, ki imate nekaj časa navado prezirati tisoč in tisoč glasov, ki se med slovenskim narodom oglašajo zoper Vašo politiko, se tudi za naše besede ne boste brigali vendar mislimo, da spolnimo svojo dolžnost, ako očitno povemo svojo misel o Vašem in Vaših slovenskih tovarišev javnem delovanju; želeči samo še to, da bi inteligencija slovenske mladine, kedar pridemo mi na Vaša mesta, nikdar tako ne sodila našega delovanja, kakor Vaše sodimo mi.

Na Dunaji 7. marca 1869.

Zbor slovenskih študentov.

Politični razgled.

V poslanski zbornici je končano posvetovanje o proračunu za leto 1869. Nekoliko številki prinesemo v kratkem. Minister Plener je predložil postavo zaradi železniških koncesij. Osnova imenuje črte, ki so potrebne do se nadopolni Avstrijska železniška mreža. Med drugimi črtami nahajamo železnico od Beljaka do adrijskega morja. Potem se je potrdila postava o povišanju plače sodnijskim uradnikom, in postava, s katero se odpravlja fevdna zveza v Tirolah, Istriji, Šleziji. Včeraj je bila zopet seja, v kateri je prišla na vrsto postava o deželni brambi in o črni vojski.

Delegacije se imajo sniti vsaj do konca avgusta meseca.

Na Dunaji se je sešla konferenca škofov, ki se posvetujejo, kako se ima duhovstvo obnašati proti novi postavi zaradi šolskega nadzorništva. Kakor pripoveduje „Zeit“ so sklepi tega zbora taki, da bodo osramotili vsacega, ki trdi, da avstrijsko duhovstvo nima pravega domoljubja. Sklepi pridejo neki kmalu med javnost in bodo, kakor pravi „Zeit“ vsem zadovoljili. Tudi to je bojda gotovo, da bodo duhovniki pristopali v šolska svetovalstva, pripoveduje zadnji telegram pod tem pogojem, da ostane šola pravična cerkveni nalogi in versko-nradni odgoji mladine.

V pododbor ustavnega odbora na Dunaji sta bila te dni prišla ministra Giskra in Brestel razlagati gališko vprašanje. Odborniki so obljubili, da molče o tem razlaganju; kakor pa vendar pripoveduje „Mgp.“ ni ministersko razjasnilo moglo peljati do nobenega konečnega sklepa in neki nočejo ministri nikakor še odstopiti od načel, ktera so izrečena v decembrski ustavi. „Gaz. Nar.“ piše o gališkem vprašanju: „Ako se razbije sprava glede resolucije gališkega deželnega zbora, zapusté poljski poslanci državni zbor. — Verski odbor se posvetuje o postavi za ljudske šole.

„Vaterl.“ si obeta, da so dnovi Beustovi šteti in da stopi ogerski minister Andras na Beustovo mesto. Kaj bo s tem pomagano, ni lahko razvideti.

Po časnikih gredo zdaj ministerske besede, vsled kterih so cis-lajtanski ministri vsacega za norca oklicali, ki bi si le drznil misliti, da bi se kedaj italijansko Tirolsko odločilo od nemškega.

Njegovo Veličanstvo je še med potovanjem na Hrvaškem potrdilo ustanovitev Franc-Jozefovega vseučilišča, nekdanj jugoslovanskega imenovanega. — Iz potovanja imamo še omeniti cesarjeve besede, ki bi utegnile določine biti za prvoprihodno politiko na Hrvaškem. Ko je vladika Strossmayer predstavljal katoliško duhovstvo, je rekel, da se čuti srečnega predstavljati Nj. veličanstvu vedno zvesto duhovstvo dalmatinsko-hrvaško-slavonsko. Na to je odgovoril cesar, da ga veseli pozdravljenje duhovstva hrvaško-slavonskega. Dalmacija je torej v cesarjevem odgovoru izpadla — gotovo ne brez razlogov.

Njegovo Veličanstvo je prišlo 14. t. m. v Reko, kjer so se delale velike priprave, da se razsvetli mesto in ladijostaja.

13 Goričanov, ki so se med Šempaskem toborom udeležili vse italijanske demonstracije v Palmi, je obsojenih zločin kaljenega javnega miru. Nekoliko teh „Italijanov“ ima prav pošena slovenska imena.

Iz Prage se brzojavlja na Dunaj: Prepovedalo se je od hiše do hiše pobirati podpise za papeževo adresu. — Iz Limeric pojde v kratkem deputacija korarjev v Rim srečo vočtit sv. očetu k njegovi zlati maši.

Francosko ministerstvo je razposlalo do prijaznih vlad okrožnico, v kateri razklada, da vprašanje zaradi belgijskih železnic nikakor ni po tem, da bi iz njega mogle izvirati kake resnobne homatije.

Poslanska zbornica v Belgiji je skenila, da ima s početkom julija meseca nehati kolek za domače in za tuje časnike. Pri nas, v naši napredovalni Avstriji se mora politična hrana še vedno z dragim denarjem kupovati. —

Kdo in kako bo vladal na Španiji, o tem se ni nič določenega, vendar je zdaj skoraj gotovo, da se bo izbiralo samo med republiko in med vojvodom Montpensierom kot kraljem. Francoski vladi slednji ni nič po godi; torej se hlina bolj republiko, ktera jej je pa ravno tolik trn v peti.

Razne stvari.

* (Cerkveno petje.) G. Miklošič, učitelj na glavni šoli v Mariboru, znan po nekterih slovenskih kompozicijah, je zložil novo četverospavno mašo za moški zbor. Pela se bo prvokrat 19. t. m., to je, na Jožefovo v mariborski slovenski cerkvi. Prej ko ne se bo tudi tiskala.

* (Volitev deželnega poslanca v Kranji.) Piše se nam, da mislijo narodnjaki kranjski na izpraznjeno mesto vmrlega posl. Kosa

Izdatelj in odgovorni vrednik Anton Tomšič.

kandidirati g. dr. Razlaga, odvednika v Brežicah, ako slednji kandidaturi pristopi. —

* (G. M. Lipold), idrijski poslanec za kranjski deželni zbor, je, kakor iz privatnega pisma posnemljemo, brat državnega poslanca. Ker je znano, da je ta poslednji dober narodnjak, in ker je vsa Lipoldova rodovina znana kot ena najrodoljubnejših, utegnil bi se torej „Tagblatt“ motiti, ako upa, da bude s zagrizenimi sovražniki slovenstva glasoval. Čujemo, da je idrijski poslanec liberalen. Liberalcev se ne bojimo, pač pa nam protinardnjaki niso všečni. — Gosp. Lipolda uradovanje v Idriji se je v 173. seji državnega zbora javno priznavalo. Sklicevaje se na finančnega ministra samega je rekel poslanec Lohninger: „V Idriji je sedanji predstojnik (Lipold) mnogo storil, da se pridelujejo pristranski pridelki, ki do zdaj niso služili v nobeno rabo, in kateri so čiste doneske tega rudnika izvenredno povekšali.

* (Ljubljansko starešinstvo) je zdaj popolnoma v protinardnih rokah, ker je tudi I. volilni razred brez narodnjakov volil ponudnike nemškega političnega društva „Zuk.“ se tolaži s tem, da denašnje avstrijske razmere sploh ne bodo dolgo več trajale.

* (Centralni odbor kmetijske družbe kranjske) je imel 7. t. m. sejo. Med drugim se bo po dr. Bleiweisovem nasvetu ministerstvo prosilo, naj bi dovolilo za razširjenje sviloreje na Kranjskem za leto 1869 subvencijo 600 gl., ker sedanja podpora 150 gl. ne zadostuje. — Vlada je naznanila, da bo moralo odsihmal vsako živinče, ki je na semenj namenjeno imeti spričevalo, da je zdravo. Ta naredba bo živinorejcem zelo težavna, vendar odbor ni sprejel nasveta za Ahačiča, naj se proti njej pri vladi pritoži, češ da se jej ni izogniti, ako bo veljala po drugih deželah.

Vredništvo „Slov. Narda“ bo od 16. t. m. naprej zopet na stolnem trgu hiš. št. 184 v I. nadstropji.

Listnica:

Tisti gospodje, kterim se list pošilja in ki ne morejo in ki ne mislijo več ostati naši naročniki, naj blagovoljno to naznanijo ali pa liste kmalo nazaj pošljejo. Ne omenili bi tega, ker se itak samo od sebe razume, če bi se ne bilo pripetilo, da nekteri liste po 1 in 2 meseca prejmejo, in še le potem naznanijo, da jih ni volja, dalje med „Narodovimi“ naročniki biti.

Dunajska borza od 15. marca.

Enotni drž. dolg v bankovcih 62 fl. 80 kr.	Kreditno akcije 298 fl. 10 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. — fl. —	London 124 fl. — kr.
Enotni drž. dolg v srebru 70 fl. 30 kr.	Srebro 121 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo 102 fl. 70 kr.	Cekini 5 fl. 83 kr.
Akcije narod. banke 728 fl. — kr.	

V očitni dražbi

se bodo 20. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v kojniški kasarni v Mariboru prodajali

muzikalni inštrumenti

nekdanje godbe 14. husarskega polka.

Zapisnik in popis instrumentov more vsakdo videti v Janžičevi tiskarnici.

Oznanilo.

Vsled dovoljenja c. kr. namestnije v Gradcu se je letni in živinski semenj, ki bi imel 12. marca tukaj biti, preložil na četrtek 18. marca.

Srenjski urad Sv. Jurij pri Rifniku, železniška postaja.

Župan.

Občno dunajsko zavarovalno društvo prevoznega blaga,

Javno razglašamo, da smo gospodu

Avgustu Vrtniku v Ljubljani

izročili

naše glavno opravništvo

za

Kranjsko, Koroško, južno Štajersko in Primorsko deželo, za Gorico, Gradiško in Istro.

Na Dunaji 10. marca 1869.

Voditeljstvo

občnega dunajskega zavarovalnega društva prevoznega blaga.

B. Dittrich.

Opiraje se na ravno navedeno pismo, mislim da mi je dano najboljšo priporočilo za vsako zavarovanje prevoznega blaga po suhem, po morji in po rekah.

V Ljubljani 10. marca 1869.

Avgust Vrtnik.

Lastniki: Dr. Jože Vošnjak in drugi.

Tiskar Eduard Jančič.